

Волчанова Д.Д., Питомець М.А.

студенти 2-го курсу факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ ЕТИКИ АДВОКАТА У ЙОГО ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Правила професійної етики мають дуже давню історію, яка бере свій початок ще в цивілізації античної Греції. Першими, хто спробував поєднати правову діяльність з етичними категоріями «добро» і «справедливість» були римські юристи – Цельс й Ульпіан [6].

Термін «етика» має давньогрецьке походження й утворений від слова «ethos», що у різні часи мало відмінні переклади. На початку воно означало «місце перебування», «спільне життя», потім – «звичай», «темперамент», «стиль мислення». Етика як наука існує понад 20 століть, адже у IV ст. до н.е. видатний давньогрецький філософ Арістотель науку про власне етичні чесноти й достойність характеру людини назвав «етикою» [3].

З розвитком суспільства особи, які виконували однакові професійні функції, почали об'єднуватися у групи, що мали на меті – створення універсальних правил поведінки, спрямованих на більш чітке виконання своїх функцій кожним із членів цієї групи. Даний історичний момент пов'язують з появою професійної етики. Потреба в професійній етиці перш за все виникла у праці лікаря, вчителя та юриста, бо саме в цих сферах спостерігається значна залежність однієї особи від іншої, і результати професійної діяльності цих професій несуть доленосне значення для інших людей.

Юридична етика як вид професійної має особливе значення, адже юристи виконують важливі соціальні функції, які необхідні для належного функціонування суспільства. Однією зі складових юридичної етики є етика адвоката. У суспільстві, що визнає верховенство права, адвокат відіграє особливу роль – він, як і суддя, є служителем у храмі правосуддя.

Етика адвоката відіграє велику роль у його професійній діяльності, адже він взаємодіє не тільки з клієнтами, а також зі своїми колегами, суддями, слідчими, процесуальними супротивниками у слідчо-судовому процесі. До будь-якої юридичної діяльності мають залучатися фахівці, що отримали знання у спеціальних навчальних закладах, де одна з перших позицій мусить бути відведена професійній етиці.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» вимагає дотримання адвокатами правил етики, які вважаються найважливішим обов'язком адвоката, який він бере на себе при прийнятті присяги адвоката України. В основу етики адвоката покладені:

- принцип незалежності та свободи адвоката у здійсненні адвокатської діяльності;

- принцип дотримання законності;
- принцип пріоритету інтересів клієнта;
- принцип неприпустимості конфлікту інтересів;
- принцип конфіденційності;
- принцип компетентності та добросовісності;
- принцип поваги до адвокатської професії;
- вимоги до рекламування адвокатської діяльності [1].

Тож, на підставі принципів адвокатської етики:

– адвокат повинен протистояти усіляким спробам посягання на його незалежність, бути стійким та непохитним при виконанні своїх професійних обов'язків, відстоювати професійні права та сприяти їх ефективному використанню в інтересах клієнтів;

– адвокат зобов'язаний дотримуватися чинного законодавства України, використовувати свій досвід, знання і професійну майстерність, щоб належно захищати й представляти права та законні інтереси громадян, юридичних осіб;

– адвокат має на перше місце виводити інтереси клієнтів, аніж свої власні, інтереси колег, партнерів, співробітників і т.д.;

– адвокату забороняється представляти водночас двох або більше клієнтів, інтереси яких є суперечливими;

– адвокат у своїй професійній діяльності повинен дотримуватися адвокатської таємниці, адже без цієї гарантії неможливі довірливі відносини між адвокатом і клієнтом та належне надання правової допомоги;

– адвокат мусить не тільки володіти належними професійними знаннями та навиками, а й підвищувати свою кваліфікацію, слідкувати за змінами у чинному законодавстві. Адвокат має виконувати професійну діяльність сумлінно та чесно;

– адвокат мусить у своїй діяльності віддавати та проявляти повагу до своєї професії, сприяти зберігання та підвищенню її престижу.

– адвокат обмежений у рекламуванні своєї професійної діяльності. Реклама адвокатської діяльності має бути об'єктивною, істинною, чіткою та зрозумілою [4].

Якщо адвокат буде дотримуватися усіх правил та принципів адвокатської етики – його прізвище буде на слуху, а послуги матимуть попит серед людей.

Популярним випадком в адвокатурі є залучення до адвокатської діяльності юристів за принципом «своя людина» чи «гарний знайомий». Найчастіше такі адвокати виконують адвокатські обов'язки неграмотно і неякісно.

Також дуже негативним моментом в адвокатурі є така категорія адвокатів як «кишенькові», які підтримують «гарні» стосунки зі слідчими. В основному, це колишні слідчі, судді, працівники прокуратури, що за різних причин розпрощались з колишньою роботою і швидко перекваліфікувалися

в адвокатів. Ці «гарні» стосунки, як правило, базуються на інтересах, далеких від вимог юридичної етики і, в основному, на меркантильній основі.

За порушення правил та принципів адвокатської етики передбачені санкції. Якщо адвокат буде порушувати етичні вимоги й несумлінно ставитись до своїх обов'язків як наслідок до нього будуть застосовані заходи правової та дисциплінарної відповідальності, а також може бути анульовано його свідоцтво на право заняття адвокатською діяльністю.

Отже, бути адвокатом – це складне мистецтво, що відрізняє його від усіх інших юридичних професій. Етика адвоката відіграє велику роль у його професійній діяльності, адже уся адвокатська поведінка впливає на репутацію не тільки серед клієнтів, а також серед своїх колег, суддів, слідчих, процесуальних супротивників у слідчо-судовому процесі. Правила та принципи етики адвоката являють собою систему орієнтирів для адвокатів України. Ґрунтовне їх знання та дотримання сприяють не тільки успішній здачі адвокатського іспиту, але й належному функціонуванню адвокатури в Україні.

Список використаної літератури:

1. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 року [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0001891-17>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. Редакція від 03.07.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5076-17>
3. Козляковский П.А., Козляковский А.П. Етика. Етика права. Етика юридичної діяльності: Курс лекцій. Миколаїв: Дизайн і поліграфія, 2008. 400 с.
4. Левківський Б.К. Юридична етика та деонтологія: навчально-методичний посібник. К.: СПД. Юсип'юк В.Д., 2009. 126 с.
5. Лозовой В.О., Петришин О.В. Професійна етика юриста. – Х.: Право, 2004. 176 с.
6. Фіолевський Д.П. Юридична етика: Підручник. К.: Алерта, 2011. 288 с.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент ***Храпенко Олена Олегівна***